

Mikä on ammatillinen tutkinto?

Tässä oppaassa on kerrottu lyhyesti ja selkeästi, mitä ammatillinen tutkinto tarkoittaa.

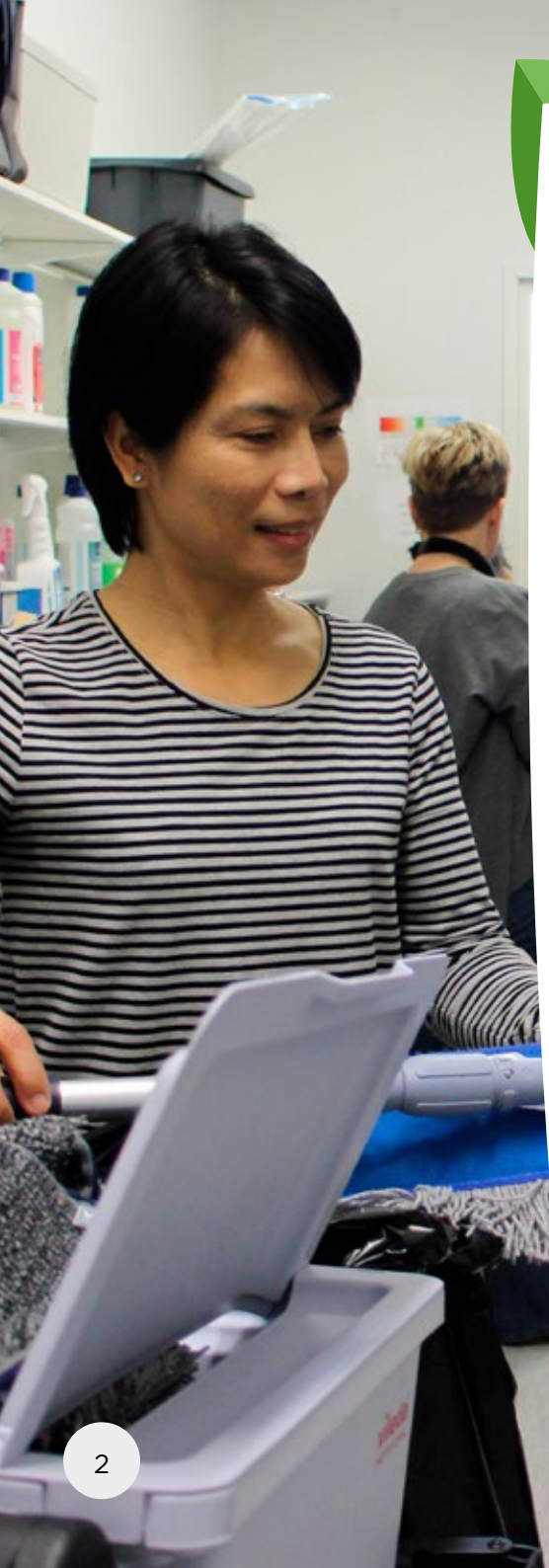

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Kainuun ammattiopisto

Opintie 3, 87100 Kajaani | p. (08) 61 651 | www.kao.fi

Mikä on ammatillinen tutkinto?

Tässä oppaassa on kerrottu lyhyesti ja selkeällä kielellä, mitä ammatillinen tutkinto tarkoittaa.

Sisältö

1. Koulutus on tärkeää	3
2. Ammatillinen tutkinto	3
3. Tutkintojen perusteet	7
4. Tutkinnon muodostuminen	8
5. Henkilökohtaistaminen	10
6. Näyttö	12
7. Todistukset	14
8. Jatko-opiskelu	14
9. Kysymyksiä ammatillisesta koulutuksesta	16
10. Sanasto	20

1. Koulutus on tärkeää

On helpompi löytää työtä, kun sinulla on ammatti. Suomalaiset työnantajat pitävät ammattitaitoa ja koulutusta tärkeinä.

Ammattitaito tarkoittaa, että osaat tehdä työsi oikein, hyvin ja turvallisesti. Suomessa on paljon ammatteja, joissa saat tehdä työtä vasta sitten, kun sinulla on **tutkintotodistus**.

2. Ammatillinen tutkinto

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelet tietoja ja taitoja, joita ammatissa täytyy osata. Jos olet jo tehnyt työtä ammatissa, koulutuksessa voit **kehittää** ammattitaitoasi ja saada uutta tietoa.

ammattitaito = osaa tehdä ammattiin kuuluvia töitä

tutkinto = ammatti

tutkintotodistus = paperi, jossa kerrotaan mikä ammatti ihmisellä on

ammattillinen = ammattiin kuuluva, ammatin mukainen

kehittyä = kasvaa, oppia ja muuttua

Ammatillisessa koulutuksessa voidaan **tunnustaa** ammatillinen osaaminen, eli se mitä jo osaat.

Olet voinut oppia työn aiemmissa opinnoissa, tekemällä työtä tai harrastuksissa.

Ammatillista tutkintoa voit suorittaa eri tavoin. Sitä voi suorittaa koulutussopimuksella, oppisopimuksella tai yhdistämällä niitä. Tämän lisäksi tutkintoa voi suorittaa myös jossain tapauksissa oppilaitosympäristössä.

- **Koulutussopimus**

Kun sinä opiskelet ammattia, siihen kuuluu teoriaa ja harjoituksia koulussa. Tämän lisäksi harjoittelet työtehtäviä työpaikalla. Koulu ja työpaikka tekevät sopimuksen, ennen kuin menet työpaikalle tekemään työtehtäviä. Tätä sopimusta kutsutaan **koulutussopimukseksi**. Kun opiskelet koulutussopimuksella, et saa palkkaa työpaikalta.

- **Oppisopimus**

Sinä opit ammatin tekemällä työtä työpaikalla ja

opiskelemalla koulussa. Sinun täytyy löytää työpaikka. Teet **työsopimuksen** työnantajan kanssa. Työpaikka, koulutuksen järjestäjä ja opiskelija sopivat oppisopimuskoulutuksesta. Sinulle maksetaan palkkaa työstä. Työtä ja opiskelua on oltava vähintään 25 tuntia viikossa.

Tutkintojen tasot

Ammatillisia tutkintoja on kolmen tasoisia:

- A) ammatillinen perustutkinto
- B) ammattitutkinto
- C) erikoisammattitutkinto

A) Ammatillinen perustutkinto

Kun olet **suorittanut** perustutkinnon, osaat työn perusasiat. Perustutkinnossa et tarvitse aikaisempaa työkokemusta.

tunnustaa = hyväksyä, vahvistaa

koulutusopimus = opiskelet työtä työpaikalla. Tästä on tehty kirjallinen sopimus. Se ei ole työsopimus eli sinä et saa palkkaa.

työsopimus = työpaikan ja työnantajan välinen sopimus siitä, että teet työtä työpaikalla. Siinä sovitaan esimerkiksi työaika, palkka ja työn kesto.

oppisopimus = sopimus siitä, että teet työtä ja opiskelet yhtä aikaa. Sinulla on myös työsopimus ja sinä saat palkkaa. Voit tehdä koko tutkinnon tai osan siitä.

suorittaa, suoritus = tehdä, esim. suorittaa tutkintoa, opiskella

Perustutkintoja ovat esimerkiksi:

- Matkailualan perustutkinto
- Liiketalouden perustutkinto
- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto
- Maatalousalan perustutkinto
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
- Rakennusalan perustutkinto

B) Ammattitutkinto

Kun olet suorittanut ammattitutkinnon, olet alan **ammattilainen**. Tarvitset alalle soveltuvaa työkokemusta, ennen kuin voit suorittaa ammattitutkinnon.

Ammattitutkintoja ovat esimerkiksi:

- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto
- Kuljetusalan ammattitutkinto
- Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto
- Talonrakennusalan ammattitutkinto

C) Erikoisammattitutkinto

Kun olet suorittanut erikoisammattitutkinnon,

osaat alan **vaativimmat työt**.

Erikoisammattitutkinto sopii

sinulle, jos haluat **esimieheksi**.

Sinulla voi olla alan peruskoulutus tai muita opintoja. Tarvitset myös alalle soveltuvaa työkokemusta, ennen kuin voit suorittaa erikoisammattitutkinnon.

Erikoisammattitutkintoja ovat

esimerkiksi:

- Automekaanikon erikoisammattitutkinto
- Vanhustyön erikoisammattitutkinto
- Majoitus- ja ravitsemisalalan esimiehen erikoisammattitutkinto
- Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto

ammattilainen = osaa hyvin tehdä ammattiin kuuluvia töitä

vaativa työ = työ jossa täytyy osata paljon erilaisia tehtäviä

esimies = henkilö, joka johtaa ja ohjaa työpaikalla

tutkinnon perusteet = ne asiat, jotka tutkinnossa täytyy opiskella

Tutkinnon perusteet löydät

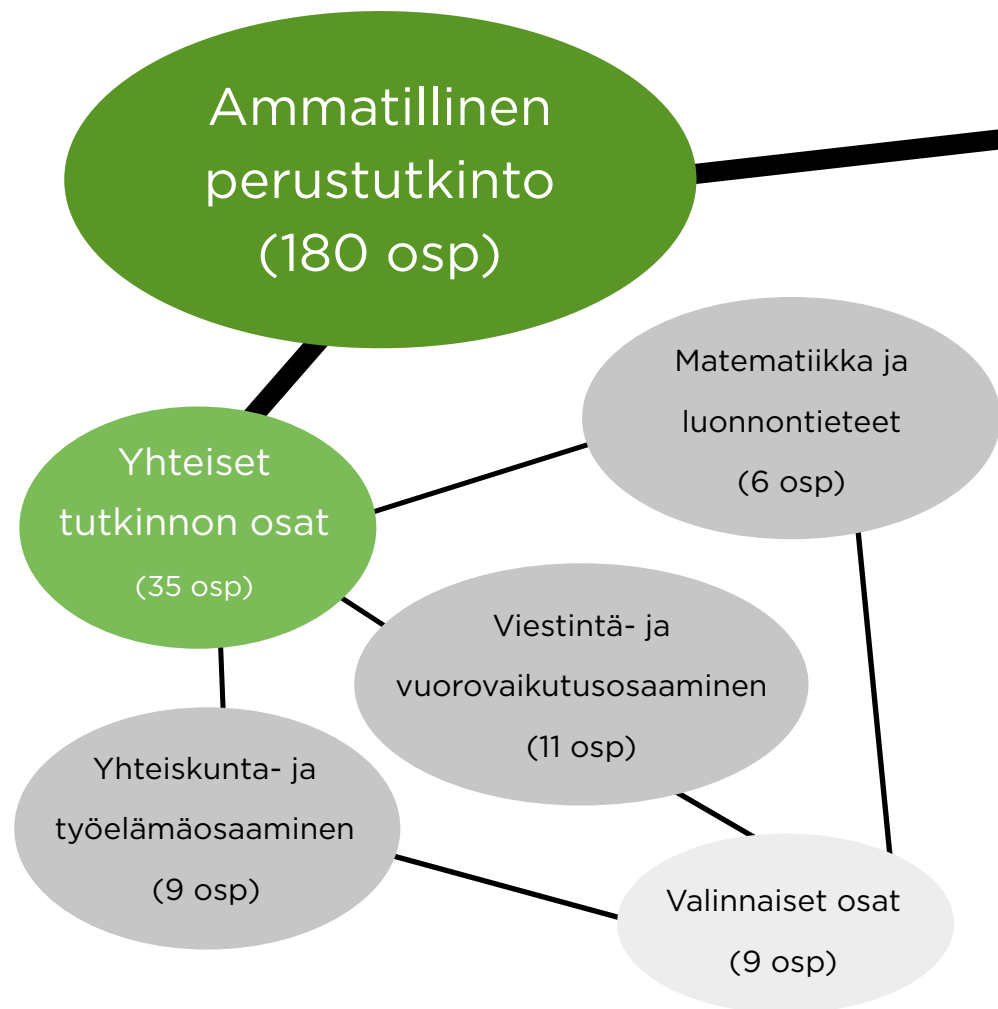
Internetistä osoitteesta:

<https://eperusteet.opintopolku.fi>

3. Tutkintojen perusteet

Tutkinnon perusteissa kerrotaan:

- Millainen ammatti on?
- Millaisia työtehtäviä ammatissa on?
- Mitä ammatissa pitää osata ja kuinka hyvin?

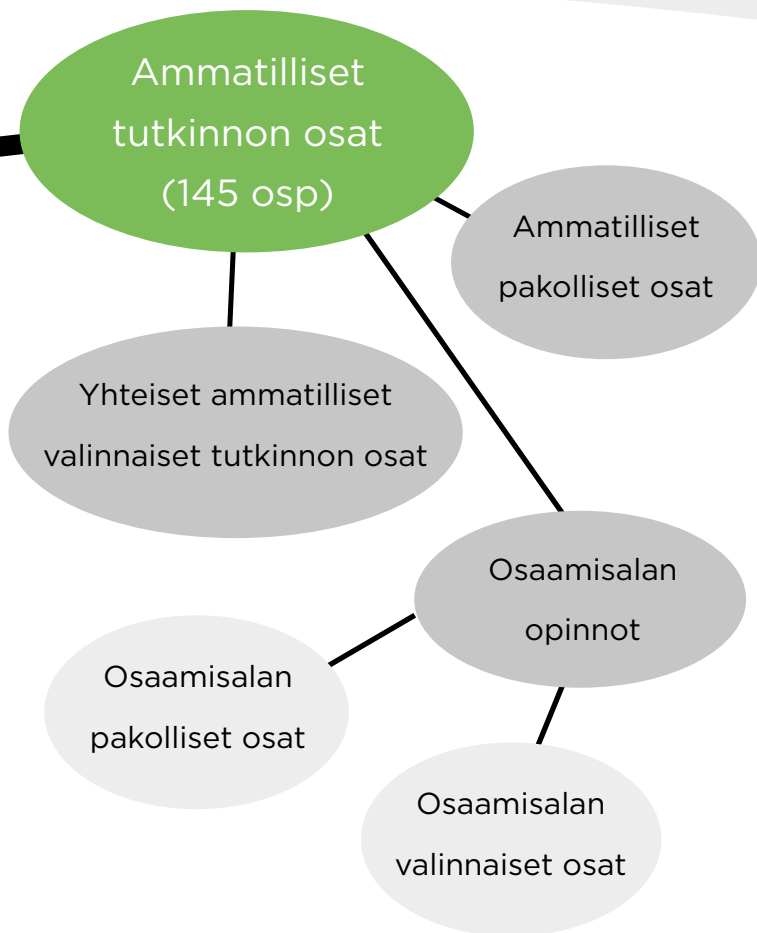
4. Tutkinnon muodostuminen

Tutkinto muodostuu useasta tutkinnon osasta.

Tutkinnon osa on ammatin osa-alue, joka arvioidaan omana osana. Tutkinnossa on monta osaa.

Niistä osa on **pakollisia** ja osa **valinnaisia**.

pakollinen = se on pakko tehdä

valinnainen = sen voi valita

osaamispiste eli osp = kertoo osaamisen ja suorituksen laajuutta

ammattitaitovaatimukset = asioita, joita työssä täytyy osata

arvioinnin kohde = osaaminen, jota arvioidaan

arviointikriteeri = millä tavalla täytyy osata

osoittaa = näyttää

Jokaiselle tutkinnon osalle on määritetty **ammattitaitovaatimukset**. Ne kertovat, mitä ammatissa täytyy osata.

Arvioinnin kohteena on osaaminen, jota sinä näytät työtehtävissä.

Arviointikriteereissä kerrotaan, millainen on hyväksytty suoritus.

Osoitat osaamisen työpaikalla. Siellä osoitat näytöllä, millainen ammattitaito sinulla on.

5. Henkilökohtaistaminen

Henkilökohtaistaminen tarkoittaa, että suunnittelet yhdessä opettajan kanssa omaa opiskeluasi ja näyttöjä. Opettaja kertoo ammatista ja sen vaatimuksista.

Sinä kerrot mitä olet opiskellut ja mitä työtä olet tehnyt aikaisemmin. Nämä asiat vaikuttavat opiskelun suunnitteluun ja keston. Ne kirjoitetaan **henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (HOKS)**.

Opiskeluihin on mahdollista saada lisätukea.

Näitä ovat muun muassa:

- pidempi opiskeluaika
- tukiopetus
- suomen kielen opetus
- erityinen tuki opiskelijalle

Kirjallinen suunnitelma (HOKS) tulostetaan ja sinä hyväksyt suunnitelman. Suunnitelmaa päivitetään koko opintojen ajan.

Siihen kirjoitetaan seuraavia asioita:

- näyttö
  - milloin teet,
  - mitä teet,
  - missä teet,
  - ja kuka arvioi osaamistasi?
- urasuunnitelma. Siihen kirjoitetaan mitä aiot tehdä opiskelujen jälkeen.
- opiskeletko koulutussopimuksella vai oppisopimuksella?

henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS) =

suunnitelma, johon kirjoitetaan, mitä osaamista sinulla on ja mitä sinun pitää opiskella. Suunnitelmaa päivitetään koko opintojen ajan.

6. Näyttö

Kun osaat ammatillisen tutkinnon osan, voit suorittaa näytön. Kaikki osaaminen osoitetaan näytöllä. Teet näytön yleensä työpaikalla. Joissain tilanteissa näyttö voidaan tehdä oppilaitoksessa.

Näytössä osoitat työtä tekemällä, mitä osaat. Eri ammattien näytöt ovat erilaisia. Näyttö voi kestää muutaman tunnin, yhden työpäivän tai monta työpäivää.

Näytössä sinun täytyy näyttää, että osaat ne työtehtävät, jotka on kerrottu tutkinnon perusteissa.

Näytön arviointi

Ammattitaitoa **arvioidaan** jokaisessa tutkinnon osassa. **Arvioijat** katsovat, kuinka hyvin osaat tehdä työtä.

Arviointi perustuu aina ammattitaitovaatimukseen, jotka on kerrottu tutkinnon perusteissa.

Arvioijia on kaksi:

- työpaikan edustaja
- opetusalan edustaja

On tärkeää, että myös sinä itse arvioit osaamistasi.

Näytön arvioinnissa työpaikan ja oppilaitoksen edustaja tekevät yhteistyötä. He suunnittelevat ja järjestävät näyttöjä. He myös arvioivat näytön.

Näytön jälkeen keskustellaan suorituksesta ja annetaan arviointi. Keskustelussa ovat mukana näytön suorittaja ja arvioijat.

Ammatillisen perustutkinnon hyväksytty suoritus arvioidaan numerolla 1-3, numero 3 on paras. 1.8.2018 alkaen numerolla 1-5, numero 5 on paras.

arvioida = tehdä arvio ammattitaidosta ja osaamisesta

arvioija = henkilö, joka arvioi ammattitaidon

Ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa arviointi on **hyväksytty** tai **hylätty suoritus**.

7. Todistukset

Kun olet suorittanut koko tutkinnon tai osan tutkinnosta, saat todistuksen. Todistuksen antaa oppilaitos.

8. Jatko-opiskelu

Ammatillisen perustutkinnon jälkeen

- Kun teet työtä alalla, voit myöhemmin suorittaa ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon.
- Voit hakea ammattikorkeakouluun opiskelemaan, esimerkiksi rakennusalan perustutkinnon jälkeen voit hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun.
- Voit hakea opiskelemaan yliopistoon.

Opiskelu ammattitutkinnon jälkeen

- Kun teet työtä alalla, voit myöhemmin suorittaa erikoisammattitutkinnon.

- Voit hakea ammattikorkeakouluun opiskelemaan.
- Voit hakea opiskelemaan yliopistoon.

Opiskelu

erikoisammattitutkinnon jälkeen

- Jos olet suorittanut erikoisammattitutkinnon, sinulla on mahdollisuus hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.

hyväksytty suoritus = suoritus, joka on ammattitaitovaatimusten mukainen

hylätty suoritus = suoritus, joka ei ole ammattitaitovaatimusten mukainen

9. Kysymyksiä ammatillisesta koulutuksesta

A. Rastita oikea vaihtoehto.

Oikein   Väärin

1. Suomessa on paljon ammatteja, joissa saat tehdä työtä vasta sitten, kun sinulla on tutkintotodistus.

2. Näytöt kestävät aina kaksi (2) tuntia.

3. Työpaikan edustaja arvioi aina näyttöä.

4. Maahanmuuttajilla on erilaiset näytöt, kuin suomalaisilla.

5. Ammatillisissa tutkinnoissa on monia eri tasoja.

Oikein Väärin

6. Kun osallistut koulutukseen, voit saada tutkintotodistuksen ilman näyttöä.

7. Näytöissä työpaikan edustaja ja opetusalan edustaja tekevät yhteistyötä.

8. Sinä osoitat (näytät) osaamisesi työssä, työpaikalla.

9. Ammatillisessa perustutkinnossa saat numeroarvioinnin.

10. Sinä voit hakea opiskelemaan ammattikorkeakouluun ja yliopistoon ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen.

B. Vastaa kysymyksiin

1. Minkä tasoisia ammatillisia tutkintoja on?

.....

.....

.....

.....

2. Ketkä arvioivat näyttöä?

.....

.....

.....

3. Mitä tarkoittaa henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS)?

.....

.....

.....

.....

4. Millaista tukea
maahanmuuttajaopiskelija voi
saada opiskeluunsa?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Mitä sinun pitää opiskella
ammattillisen perustutkinnon
yhteisissä tutkinnon osissa?

.....

.....

.....

.....

.....

6. Mitä tutkinnon perusteissa
kerrotaan?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Mitä teet näytössä?

.....

.....

.....

.....

.....

10. Sanasto

ammattillinen = ammattiin kuuluva, ammatin mukainen

ammattilainen = osaa hyvin tehdä ammattiin kuuluvia töitä

ammattitaito = osaa tehdä ammattiin kuuluvia töitä

ammattitaitovaatimukset = asioita, joita työssä täytyy osata

arvioida = tehdä arvio ammattitaidosta ja osaamisesta

arvioija = henkilö, joka arvioi ammattitaidon

arvioinnin kohde = osaaminen, jota arvioidaan

arviointikriteeri = millä tavalla täytyy osata

esimies = henkilö, joka johtaa ja ohjaa työpaikalla

henkilökohtainen osaamisen

kehittämissuunnitelma (HOKS) =

suunnitelma, johon kirjoitetaan, mitä osaamista sinulla on ja mitä sinun pitää opiskella. Suunnitelmaa päivitetään koko opintojen ajan.

hylätty suoritus = suoritus, joka ei ole ammattitaitovaatimusten mukainen

hyväksytty suoritus = suoritus, joka on ammattitaitovaatimusten mukainen

kehittyä, kehitys = kasvaa, oppia ja muuttua

koulutussopimus = opiskelet työtä työpaikalla. Tästä on tehty kirjallinen sopimus. Se ei ole työsopimus eli sinä et saa palkkaa.

näyttö = tilanne, jossa näytetään osaaminen työssä työpaikalla.

tutkinnon perusteet = ne asiat, jotka tutkinnossa täytyy opiskella

oppisopimus = tehdään työtä ja opiskellaan yhtä aikaa

osaamispiste = kertoo osaamisen ja suorituksen laajuutta

osoittaa = näyttää

pakollinen = se on pakko tehdä

suorittaa, suoritus = tehdä, esim. suorittaa tutkintoa, opiskella

tunnustaa = hyväksyä, vahvistaa

tutkinto = ammatti

tutkintotodistus = paperi, jossa kerrotaan, mikä ammatti ihmisellä on

työelämätoimikunta = valvoo koulutuksen järjestäjän laatua

uudistaa = tehdä uudeksi

vaativa työ = työ, jossa täytyy osata paljon erilaisia tehtäviä

valinnainen = sen voi valita

valvoa = katsoa, että kaikki menee oikein

ylläpitää = huolehtia, että jokin asia jatkuu, pysyy hyvänä

Vastaukset tehtäviin

A. 1. = , 2. = , 3. = , 4. =
5. = , 6. = , 7. = , 8. =
9. = , 10. =

B.

1. Minkä tasoisia ammatillisia tutkintoja on?

Ammatillisia tutkintoja on kolmen tasoisia: ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto.

2. Ketkä arvioivat näyttöä?

Arvioijia on kaksi (2): työpaikan edustaja ja opetusalan edustaja. Myös sinä arvioit itse osaamistasi.

3. Mitä tarkoittaa henkilökohtainen

osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS)?

Suunnitelma, johon kirjoitetaan, mitä osaamista

sinulla on ja mitä sinun pitää opiskella.
Suunnitelmaa päivitetään koko
opintojen ajan.

4. Millaista tukea
maahanmuuttajaopiskelija voi
saada opiskeluunsa?

Näitä ovat esimerkiksi:
pidempi opiskeluaika, tukiopetus,
suomen kielen opetus ja mahdollisesti
erityinen tuki opiskelijalle.

5. Mitä sinun pitää opiskella
ammattillisen perustutkinnon
yhteisissä tutkinnon osissa?

Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen,
matematiikka ja luonnontieteet sekä
yhteiskunta ja työelämäosaaminen.

6. Mitä tutkinnon
perusteissa kerrotaan?

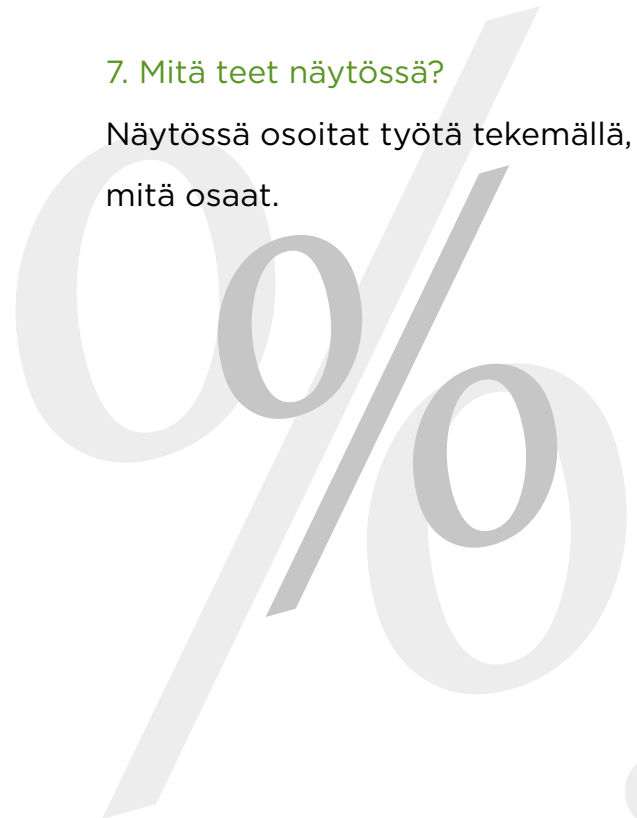
Millainen ammatti on?

Millaisia työtehtäviä ammatissa on?

Mitä ammatissa pitää osata ja
kuinka hyvin?

7. Mitä teet näytössä?

Näytössä osoitat työtä tekemällä,
mitä osaat.

OPPIMISEN ILOA!

www.kao.fi

Alkuperäinen selkeäkielinen näyttötutkinto-opas on tuotettu Opetushallituksen rahoittamassa hankkeessa Aikuisten maahanmuuttajien ammatillisten näyttötutkintojen kehittäminen Kainuun ammattiopiston hyvinvointialalla (22.6.2010-31.12.2011).

Opas on päivitetty Turvapaikan saaneiden maahanmuuttajien oppisopimuskoulutuksen ja työssäoppimisen kehittäminen 2016 -hankkeessa.

Oppaassa käytetyt kuvat ovat peräisin Edukai Oy:n toteuttamista maahanmuuttajakoulutuksista ja Koulu kotouttaa ESR (S20704) hankkeen toiminnasta.